

QUALITY MANAGEMENT IN TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

FARKAS Zoltán-Béla, PhD Candidate, „Politehnica” University, Timișoara

Abstract: In this work I discuss the general topic of educational management and particularly about Technical and Vocational Education and Training which is often seen as "last choice education" because of a lack of quality. High-quality Technical and Vocational Education and Training, on the other hand, leads to a higher status and improved attractiveness of Technical and Vocational Education and Training. Therefore the standards of Quality Assurance and Quality Control should be applied to Technical and Vocational Education and Training. That can be done by seeking a certification from a standardization organisation or by adopting quality assurance management mechanism to ensure quality of training.

Keywords: quality, management, standardization, training, assurance

Implementarea sistemului de management al calității în învățământul profesional și tehnic este o necesitate obiectivă și de urgență în scopul asigurării compatibilității cu tendințele învățământului preuniversitar din țările dezvoltate, creând bazele cooperării cu acestea în domeniul educației și cercetării științifice, precum și pentru realizarea primului pas prioritar al integrării internaționale.

Această temă, a managementului în Învățământul profesional și tehnic se înscrie pe linia preocupărilor pe plan național și internațional pe tema calității care a devenit important în condițiile globalizării, în care competitivitatea pe piața produselor este condiționată nu de cantitate ci de calitate. Teza definește câteva concepte și termeni specifici utilizați în asigurarea calității, în învățământul profesional și tehnic. În acest context, această lucrare își propune următoarele obiective: managementul calității, în învățământul profesional și tehnic, calitatea procesului educațional și cercetări experimentale privind sistemul de management în învățământul profesional și tehnic.

Pentru atingerea acestor obiective lucrarea a fost structurată în mai multe părți ce cuprind cercetări și studii teoretice privind sistemul de management al calității în învățământul profesional și tehnic, studii și contribuții teoretice privind calitatea procesului educațional, studii și cercetări experimentale privind sistemul de management al calității în învățământul profesional și tehnic.

Managementul calității educației, descrie aspecte ale calității educației, care reprezintă ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sunt satisfăcute așteptările beneficiarilor și standardele de calitate.

Problema asigurării și menținerii calității serviciilor educaționale este una deosebit de importantă cu un impact inedit, dar și pe termen lung asupra beneficiarilor direcți ai acestora – elevii, cât și asupra beneficiarilor indirecți – comunitatea, societatea.

Asigurarea calității educației se poate realiza printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității unității de învățământ, de a elabora, de a planifica și de a implementa programe educaționale, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație satisface standardele de calitate. Asigurarea calității exprimă, de asemenea, capacitatea unei unități de învățământ de a oferi programe de educație, în conformitate cu standardele anunțate. Aceasta se poate realiza prin planificarea și realizarea rezultatelor dorite ale învățării, prin monitorizarea acestora, prin evaluarea internă și externă a rezultatelor învățării.

Asigurarea calității în fiecare școală sau mai bine zis calitatea serviciilor educaționale oferite are o prioritate fundamentală pentru orice instituție de învățământ și o condiție necesară pentru dezvoltarea acesteia. Calitatea actului educațional este demonstrată de eficiența educațională, care constă în mobilizarea de resurse interne și externe cu scopul de a determina elevii să obțină rezultate cât mai bune în învățare, relevante pentru lumea viitoarelor lor ocupații și compatibile cu lumea valorilor unei societăți democratice bazate pe cunoaștere. Dacă se va reuși acest lucru, atunci școala va exista și va prospera, iar dacă nu, se va elimina de la sine din cauza slabei calități a procesului educațional.

Educația și formarea profesională, sunt prezentate aspect teoretice ale educației, care a avut dintotdeauna o influență formativă puternică asupra societății, și totuși instrumentele sale au luat noi dimensiuni ca rezultat al globalizării și al revoluției cunoașterii. Fiecare strategie pe termen lung pentru creșterea competitivității economice, prosperității și coeziunii sociale în UE are ca bază educația și pregătirea.

Structura actuală națională a populației ocupate după nivelul de instruire reflectă un deficit de persoane cu studii superioare, în aceste condiții, chiar și puținele sectoare cu valoare adăugată ridicată din economia românească confruntându-se cu probleme în satisfacerea cererii de forță de muncă calificată. Aceasta justifică necesitatea mutării accentului către investiția în învățământul profesional și, mai ales, în formarea profesională continuă.

Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar definește următoarele priorități pentru politicile Ministerului Educației Cercetării și Tineretului pentru învățământul profesional și tehnic:

1. Realizarea echității în educație;
2. Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii; formarea competențelor cheie;
3. Fundamentarea actului educațional pe baza nevoilor de dezvoltare personală și profesională a elevilor, din perspectiva dezvoltării durabile și a asigurării coeziunii economice și sociale;
4. Deschiderea sistemului educațional și de formare profesională către societate, către mediul social, economic și cultural;
5. Asigurarea complementarității educației formale, nonformale și informale; învățarea permanentă ca dimensiune majoră a politicii educaționale; creșterea calității proceselor de predare-învățare, precum și a serviciilor educaționale.

Durata de școlarizare obligatorie este de 10 clase. Învățământul profesional și tehnic a fost restructurat ca urmare a unei noi viziuni asupra finalităților educației și formării profesionale, în perspectiva creșterii contribuției la dezvoltarea societății și economiei bazate pe cunoaștere, în condițiile asigurării unui grad ridicat al coeziunii economice și sociale

Intervenția statului în domeniul educațional poate fi explicată în mod obiectiv și rațional prin faptul că însăși acțiunea de a învăța în sine a unui individ impune altor indivizi

efectuarea unor costuri semnificative sau poate, dimpotrivă, să aducă foloase substanțiale pentru alți indivizi, neexistând posibilitatea compensării directe nici între cel care suportă efectiv costurile educaționale și cel care beneficiază de educație, nici între cel care, grație educației de care beneficiază, poate aduce altora beneficii semnificative.

Planificarea ofertei educaționale în învățământul profesional și tehnic, relevă aspecte ale formării profesionale inițiale prin învățământul profesional și tehnic, care se identifică printr-un tip de învățământ bazat pe competențe și nu pe durata pregătirii. Pentru fiecare nivel educațional pentru care pregătirea se asigură prin învățământ preuniversitar sunt elaborate și puse în aplicare Standardele de pregătire profesională (SPP). Ele se află la baza elaborării curriculumului pentru calificările de nivelul 1,2,3 care se pot dobândi prin învățământ profesional și tehnic, precum și la baza procesului de examinare, evaluare și certificare.

Standardele de pregătire profesională cuprind următoarele unități de competență:

1. unități de competență cheie – comune tuturor domeniilor de calificare
2. unități de competență tehnice generale– specifice unui domeniu de calificare
3. unități de competență tehnice specializate– specifice unei calificări

Învățământul profesional și tehnic din România asigură, în prezent, (conform Deciziei Consiliului European 85-368-EEC) 3 niveluri de calificare:

- a) nivelul I de calificare: asigură certificat de calificare profesională nivel 1 prin Școala de Arte și Meserii
- b) nivelul II de calificare: asigură certificat de calificare profesională nivel 2 prin anul de completare
- c) nivelul III de calificare: asigură certificat de calificare profesională nivel 3 prin ciclul superior al liceului (ruta liceu tehnologic sau ruta progresivă) și prin învățământ postliceal

Resursele umane în învățământul profesional și tehnic, sunt evidențiate schimbările accelerate introduse de reformele din învățământul profesional și tehnic (ÎPT), pe de o parte, și cele din mediul economic și social, pe de altă parte, ele impunând un efort susținut de adaptare din partea profesorilor. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze atât competențele metodice cât și actualizare a competențelor de specialitate cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Rolul rețelelor școlare vizează schimbul de bune practici între școlile implicate, diseminarea activităților privind asigurarea calității, învățarea centrată pe elev, dezvoltarea parteneriatului social, și planificarea ofertei educaționale.

Indicatorii pentru educație reprezintă analiza ratei nete de cuprindere în învățământ, a ratei de abandon școlar, a ratei de absolvire, a ratei de succes, evoluția cheltuielilor pe elev, și numărul de elevi care revin pe cadru didactic.

Oferta școlilor din învățământul profesional și tehnic pentru formarea adulților, subliniază aspecte teoretice ale sistemului formării profesionale inițiale, denumit și învățământ profesional și tehnic (ÎPT), se bazează în România pe următoarele orientări strategice:

1. nevoia de a asigura un cadru național coerent
2. ÎPT bazat pe competențe și nu pe durata pregătirii
3. ÎPT fundamentat prioritar pe cerere și nu numai pe ofertă
4. ÎPT oferit prin contexte de învățare multiple și flexibile

5. ÎPT bazat pe rute educaționale și forme multiple de organizare, într-un sistem deschis care permite intrări și ieșiri bazate pe validarea achizițiilor anterioare și certificarea competențelor dobândite în perspectiva facilitării învățării de-a lungul întregii vieți;
6. susținerea fermă și aplicarea consecventă a principiilor accesului și echității;
7. asigurarea calității ofertei învățământului profesional și tehnic

Raportările anuale ale Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă demonstrează dificultățile întâmpinate de absolvenții învățământului preuniversitar în a se integra pe piața muncii, absolvenții de licee fără atestat profesional deținând ponderea cea mai mare a celor intrați în șomaj. Insuficienta cunoaștere de către elevii de clasa a VIII-a și a părinților acestora a tendințelor de pe piața muncii se reflecta în mod negativ asupra opțiunilor făcute la admitere, specialitățile teoretice fiind în continuare mai căutate, în detrimentul unor specializări oferite de învățământul profesional prin școala de arte și meserii, chiar dacă cererea de locuri de muncă în domeniu depășește cu mult oferta actuală.

Analiza ofertei de locuri de muncă, în paralel cu evoluția șomajului în general și evoluția șomajului absolvenților în diferite domenii de activitate permite formularea unor concluzii pentru stabilirea mai judicioasă a ofertei de calificare a unităților IPT care școlarizează prin ruta progresivă.

Marketingul educațional, definește marketingul educațional ca fiind un nou sistem de gândire și abordare a activității manageriale, orientarea spre coordonarea tuturor activităților către o unică finalitate, de satisfacere a necesităților actuale și de perspectivă a comunității și societății. Acestea îi revine sarcina armonizării cererii cu oferta, a doleanțelor individuale cu cele comunitare, de a fundamenta pe baza acestora politica educațională a instituției școlare, răspunzând la întrebările: ce, cum, pentru ce și unde se învață.

Fundamentarea politicii de marketing este un process complex, în care trebuie să se regăsească interesele beneficiarului forței de muncă, secondate de cele ale posesorilor forței de muncă, concordant dintre nivelele macro și micro ale activității educaționale, autonomia decizională a diferitelor nivele ale procesului educațional.

Desfășurarea unei activități de marketing educațional nu poate fi făcută dacă nu există o structură organizatorică corespunzătoare la toate nivelele procesului educațional.

Evaluarea învățământului profesional și tehnic la mai multe grupuri școlare, respectiv “Stabilirea succesului școlar” din perspectiva calitatii mele de expert in evaluare si acreditare cu ocazia vizitelor intreprinse am realizat studiul de caz al lucrării, studiu realizat la Colegiul Tehnic “Batthyany Ignac” si licee similar din tara, pe un eșantion de 1065 de elevi și prezintă fundamentarea, structura, scopul, obiectivele, ipotezele, analiza și concluziile cercetării științifice privind orientarea școlară și profesională a elevilor si cuprinde cuprinde cercetarea experimentală asupra evaluării activității didactice si rezultatele școlare la Educație tehnologică, activitatea de evaluare a interacțiunii elev-profesor, și prezintă concluziile privitoare asupra acestei cercetări.

Îmbunătățirea managementului și dezvoltarea instituțională a învățământului profesional și tehnic descrie o serie de recomandări și propuneri pentru îmbunătățirea învățământului profesional și tehnic. Extinderea dimensională în cadrul instituției de învățământ ca urmare a promovării unei strategii de creștere are importante efecte pe plan managerial, în special pe planul structurii organizatorice. Creșterea volumului și diversificarea

activităților cu profil didactic provoacă multiplicarea și diversificarea fluxurilor informaționale și ale deciziilor manageriale. Menținerea formelor organizatorice simple, ierarhic-piramidală și centralizată pe funcțiuni, proprii sistemelor de învățământ clasice, afectează de cele mai multe ori eficiența sistemului managerial al instituțiilor de învățământ, fenomen concretizat în creșterea costurilor de funcționare a managementului, apariția unor zone de incertitudine slab controlate de managerii școlari, decizii greșite și întârziate, rivalități interdepartamentale, expansiunea birocrăției interne, insensibilitatea la semnalele pieței școlare.

Diversificarea ofertei pedagogice în funcție de nevoile și evoluția economiei, vieții sociale și culturale în condițiile unor planuri și programe manuale alternative și al dezvoltării unor forme alternative de învățământ se va putea realiza prin democratizarea modului de a face învățământ care ar presupune deplasarea din sfera accesului la educație în sfera succesului în educație. De asemenea este necesară flexibilitatea în pregătire pe timpul școlarizării prin modularizarea standardelor profesionale, în scopul adaptării rapide și eficiente la oferta universitară adresată absolvenților și cererea existentă pe piața muncii.

Bibliografie

- Atanasiu, G., Calitatea în învățământul superior în contextul globalizării, Managementul calității în învățământul superior, Editura V. Goldiș, Arad, 2000.
- Atanasiu, G., Managementul internațional și asigurarea calității în învățământul superior, QMedia, Anul 3, nr. 1-2, 2001.
- Bârzea, C. , Bădescu, M. – Finanțarea sistemului public de educație în România, Editura Alternative, București, 1998
- Brătianu, C., Paradigmele managementului universitar, Editura Economică, București, 2006.
- Brătianu, C., Managementul strategic, Editura Universitaria, Craiova, 2008.
- Buzărnescu, Ș., Practica managerială în învățământul superior, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004.
- Certo S, -Managementul modern, Ed. Teora, București, 2002
- Clement, K., Mantra or Meaning - Quality in Education and Research, Norwegian Minister of Education and Research, October 2003
- Dijmărescu I - Bazele managementului - Editura Didactica și Pedagogica , București , 2005
- Dincă, G. , Damian, R. - Finanțarea unui învățământ de calitate în România, Editura Alternative, București, 1999
- Duse Carmen –Sonia , ‘Management educational ‘, Editura Universitatii ‘Lucian Blaga ‘ din Sibiu , 2006.
- Dumitrache I., Curaj, A., Marcus, C., Evaluarea capitalului intelectual în instituțiile de învățământ preuniversitar și cercetare – premisă a îndeplinirii rolului central al acestora într-o societate bazată pe cunoaștere , Revista de Politica Științei și Scientometrie, Nr.1,2003.
- Gafițeanu, M., Rusu, C. (eds.), Asigurarea calității în învățământul superior tehnic din România, Ed. Gh. Asachi, Iași, 1997.
- Hainaut, D „Programe de învățământ și educație permanentă” Editura Didactică și pedagogică, București, 1977